

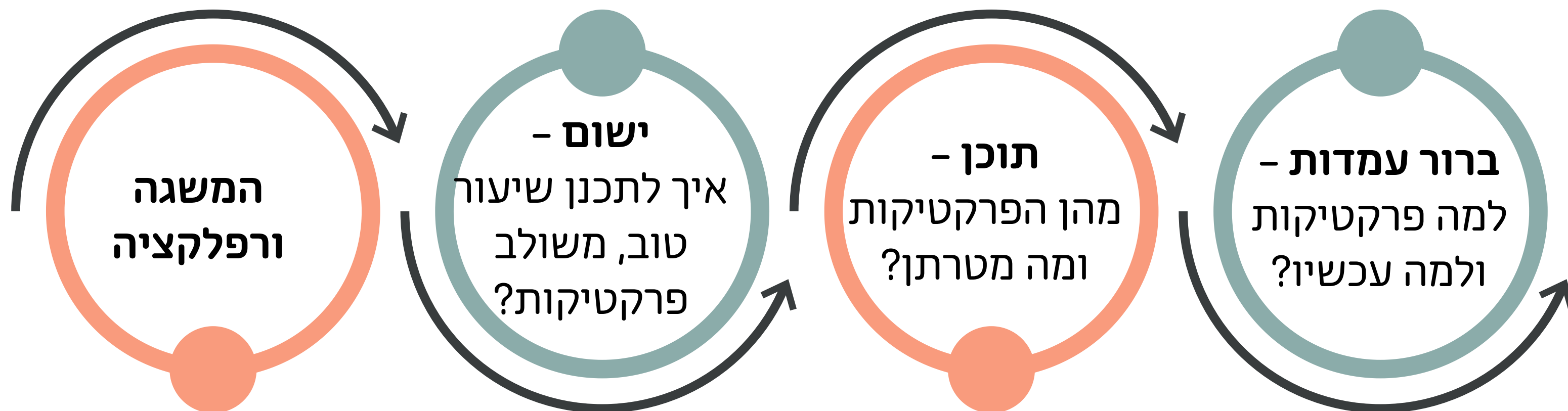
מסע למידה בעקבות פרקטיקות להוראה איכותית

למה צריך? מה זה בכלל? איך עושים הכי טוב?

ד"ר שרון רחמים וצוות מרכז פסגיה לוד

מטרות המפגש:

פיק ו:

פרקטיקות להוראה איכותית

למה צריך?

?

=

"ההכרה בצורך בשינוי מגיעה כאשר נוצרים פערים
בין המצוי לרצוי, שהבסיס להם נעוץ בערעור
תפיסת ועמדות קודמות וביסוס חדשות"
(בר-חיים, 2017).

מהם הגורמים שיש להם השפעה מובהקת על הישגי התלמידים?

"איכות המערכת לא יכולה לעלות על איכות מוריה"

סר ופרופ' מייקל ברבר טבע בדו"ח מקינזי את הביטוי: "איכותה של מערכת חינוך אינה יכולה לעלות על איכות מוריה" (2007, עמ' 9)

מהם הגורמים שיש להם השפעה מובהקת על הישגי התלמידים – גורמים שמערכות חינוך איכותיות משקיעות בהם?

מורים והוראה. מערכות חינוך מצליחות [1] מושכות אנשים מתאימים להוראה; [2] נותנות להם הכשרה טובה, בעיקר תוך כדי הוראה [3] מספקות לכל תלמיד הוראה טובה.

הממצא המרכזי של הדו"ח הוא שהגורם העיקרי להצלחתן של מערכות חינוך הוא המורים; מורים טובים הם תנאי הכרחי, כמעט מספיק, למערכת חינוך טובה (הרפז, 2020).

דו"ח מקינזי, 2007

דו"ח מקינזי, מחשבות מערערות, יהורם הרפז

התבוננו על בית הספר שלנו:

בבית הספר שלי	1 - לשיפור	2 - משתדלים	3 - ללא פשרות
משיכת אנשים טובים להוראה			
הכשרה טובה, תוך כדי הוראה			
הוראה טובה לכל תלמיד			

האבנה זלחלכה?

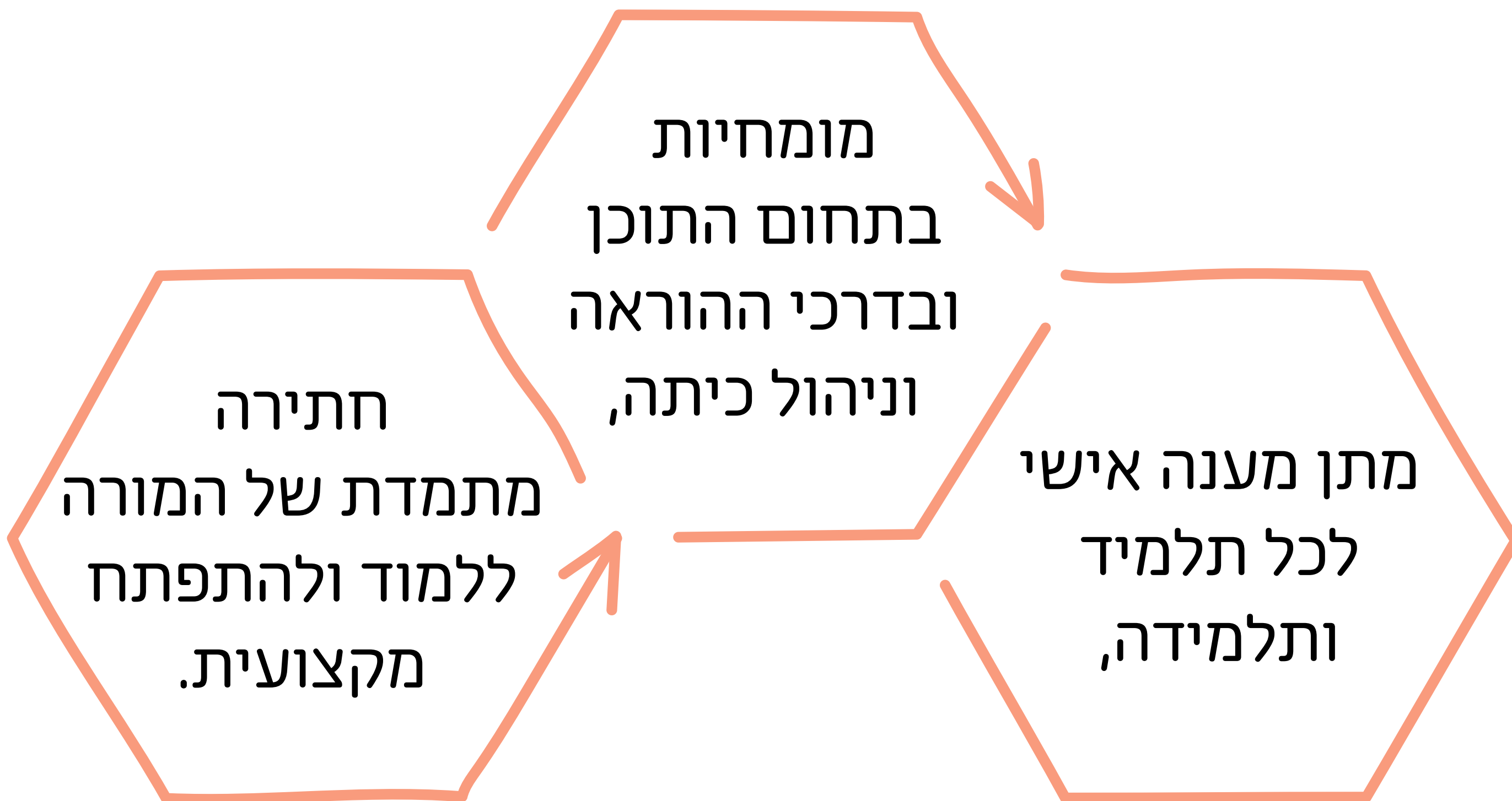
הוראה איכותית עושה את כל ההבדל

מהם הרכיבים, לדעתכם, של הוראה איכותית?

הוראה איכותית עושה את כל ההבדל

הוראה איכותית מושתתת על:

זלזה כעס יוגר לתלמיד?

הפערים בין הלומדים הולכים וגדלים:

פערים לימודיים
[נוכחות, ביצוע
משימות]

פערים חברתיים
[העדר תחושת
שייכות, דחייה
חברתית,
הסתגרות בבית]

פערים רגשיים
[מעגלי פגיעות,
שינוי התנהגותי,
שינוי במעטפת
ההורית]

זיהוון פנימה

צרו באמצעות הפלסטלינה שיקוף של ההטרונות בכיתה שלכם.
הקדישו מחשבה לבחירת הצבעים, לצורות, לגודל...

כלליאה:

מהם ההזדמנויות והאתגרים העולים מתוך התיאור?
כיצד שגרת החירום משפיעה על ההטרונות הכיתית?
מה הם המענים האפשריים?

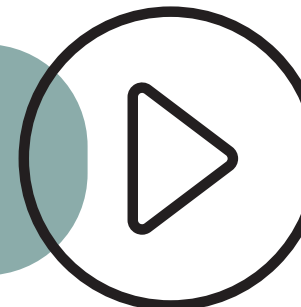
איך נוכל להגיע לכולם?

ליפוי הכיתה

למה זקוקים 100% מהתלמידים שלנו בכיתה?
 למה זקוקים 25% מהתלמידים בכיתה ומחוצה לה?
 למה זקוקים 5% מהתלמידים מחוץ לכיתה?

התערבות מחוץ לכיתה	התערבות בכיתה	מצב חברתי	מצב לימודי	מצב רגשי	שם התלמיד	
						100%
						25%
						5%

צפייה בסרטון - מודל MTSS

מהי גישת ה-MTSS?

מאפשרת **זיהוי ואבחנה** בין צרכים מיוחדים הנובעים מבעיות מולדות, לעומת תפקוד חברתי ואקדמי לקוי הנובע מחוסר גמישות מספקת של תכנית הלימודים או חוסר בהוראה דיפרנציאלית

גישה המשפרת את ההישגים של **כלל** הלומדים

אין תיוג של התלמידים והתלמידות שכן מדובר במערכת דינאמית

ביישום שיטתי יש **ירידה של הפניות לשירותי חינוך מיוחד**

מסגרת עבודה המבוססת על **הוראה דיפרנציאלית**, בהתאם לצרכים החינוכיים של כל תלמיד

מנגנון המבוסס על **אינטנסיביות גוברת בהתאם לתגובת הילד להתערבות**

ממוקדת **באתגרים התנהגותיים ולימודיים**

מאפשרת **תקשורת משופרת** בין הצוות החינוכי להורי התלמידים

הוראה איכותית היא באחריותנו - היכן שלא ניקח את האחריות, יגיעו אחרים...

האחים לנשק לוקחים גם את החינוך לידיים: יפעילו 100 מרכזי פעילות לנוער

החמ"ל האזרחי של אחים לנשק, מהארגונים הבולטים והמרכזיים בפעולות הסיוע האזרחי ללוחמים ולתושבים המפונים, מתגייס כעת לסייע בשיקום החינוך המשלים ובהקמת מסגרות לא פורמליות למען בני נוער בעשרות יישובים בארץ

לכתבה המלאה

שאלות ומחשבות לסיכום והרהור:

מהם האתגרים
 העומדים בפנינו
 במבחינה גלובלית
 ומבחינה מקומית ומדוע
 השימוש בפרקטיקות
 עשוי להיות חלק
 מהפתרון?

מהי המציאות
 המורכבת בה אנחנו
 פועלים?

מה הקשר בין הוראה
 איכותית/שיעור טוב
 לבין פרקטיקות?

מהם הצרכים
 הייחודיים לעת הזו
 בכלל? [תפקודי לומד
 5%, 25%, 100%

למה פרקטיקות?
 למה עכשיו? במה
 זה שונה מקודם?

פיק 2:

מהן פרקטיקות להוראה איכותית?

"אחד הכלים להובלת שינוי ולצמצום התנגדויות
הוא הבהרת השינוי וכוחו תוך הבנה כי הוא אינו
מערער את הקיים אלא מיטיב אותו"
(להרחבה: אבני ראשה)

צפייה בסרטון - פרקטיקות להוראה איכותית

התבוננו בסרטון המתאר את עיקרון הפרקטיקות וכתבו לעצמכם 3 הזדמנויות חדשות שאתם מצליחים לחלץ ממנו, להוראה מיטבית בכיתה

הפרקטיקות והוראה איכותיות נחלקות אתגל קבוצות

שוטטו בכל אחת מתשע קבוצות
הפרקטיקות ובחרו, מכל קבוצה,
שלוש פרקטיקות מובילות
ונוכחות בעבודתכם החינוכית
ועוד פרקטיקה אחת שהייתם
שמחים לעבוד עליה

פרקטיקות להוראה איכותית,
משרד החינוך

ניהול ההוראה והחינוך

מומחיות בתחום התוכן ובהוראתו

מחויבות לכל תלמיד ותלמידה

יש להטיל שתי קוביות, להצליב את שני המספרים ולתאר בדוגמה קונקרטית באיזה אופן הפרקטיקה הנבחרת באה לידי ביטוי בעבודתכם.

אם היא לא באה לידי ביטוי, הסבירו מדוע

קשר מורה תלמיד

מענה מותאם אישית

שותפויות להצלחת תלמידים

הבניית ידע

פיתוח מיומנויות

חינוך לערכים

תכנון ההוראה

יישום תהליכי הוראה

הערכה ומשוב

מטילים שתי קוביות ומצליבים	1	2	3	4	5	6
1	העמקת היכרות עם התלמידים	למידה מאי הצלחות	לחגוג הצלחות	למידה באמצעות משחק	היברידית למידה	שיחות אישיות
2	אמצעים לשיפור זיכרון	תכנית אישית	עיצוב סביבת הלמידה	הצגת קריטריונים להערכה	הערכה מסכמת	יום הורים
3	עידוד למעורבות חברתית	מיזוג מידע	יצירת רלוונטיות לעולמם של הלומדים	טיפול לומד עצמאי	תפקיד לכל תלמיד	מיזמים חברתיים
4	הבניית כללי כיתה	הכרת השונה	רב תרבותיות	מפגש מורה תלמיד	כתיבת תעודות	רפלקציה עצמית
5	למידה סביב רעיון גדול	מענה לפניות הורים	ציון ימי הולדת	משוב מקדם למידה	ניהול שיעור	דיון דילמה
6	השתתפות כל התלמידים בכיתה	אוריינות דיגיטלית	אתיקה וזכויות יוצרים	ניהול זמן	משוב מקדם למידה	עידוד שאילת שאלות על ידי הלומדים

בקבוצות:

התבוננו בחמש הדקות הראשונות
של אחד הסרטים שלפניכם וכתבו:

מהן הפרקטיקות הבאות בו לידי ביטוי?
האם קיים איזון בין ההיבטים הפדגוגיים? החברתיים? הרגשיים?
מה הייתם עושים אחרת?

רון קלארק

המורה אירנה

הוראה איכותית מצמצמת את הפער בין פרקטיקת ההוראה (הכאיס בהם לשלחלס המורה) לבין מיומנויות המורה (אופן רוכל התלמיד)

מהן ההצלחות בעבודה עם פריקווא?

זהו תו תקן להוראה איכותית
המזמנת ידע, רלוונטיות, משמעות וחוויה

מהם האתגרים בעבודה עם פרקטיקות?

אתגרים

איך מתכננים
מראש את
ההוראה
ויישומה?

איך מוודאים כי
השימוש
בפרקטיקות
מעניק מענה
הטרוגני מיטבי?

איך בוחרים את
הפרקטיקות
המתאימות?

שאלות ומחשבות לסיכום והרהור:

- מהן פרקטיקות להוראה איכותית? באיזה אופן הן יוצרות את "השיעור הטוב"?
- באילו פרקטיקות אני נוהגת להשתמש? באיזה אופן? מתי? אילו פרקטיקות אני פחות מכירה ונחוצות לי ואוכל ללמוד אותן כדי לטייב את השיעורים שלי ולהגיע ליותר תלמידים? [אפשר להרחיב סביב השאלה: איך שוברים הרגלים?]
- אילו פרקטיקות משמשות אותי בשיעור המקצועי? בשיעורי חינוך? במענה קבוצתי או פרטני? מה מאפיין אותן?
- מהו ההבדל שבין פרקטיקות למיומנויות? מה הקשר ביניהן?

פיק 3:

איך לתכנן שיעור טוב המבוסס

על פרקטיקות להוראה

איכותית?

מהו שיטור טוב?

בשיעור טוב נלמדא תלמיד לאווען בין היבטים רגשיים, היבטים חברתיים והיבטים פדגוגיים

הצעה למבנה שיצור ליטבי "חלמה פדגוגית".

פיתוח מרכז פסגות לוד

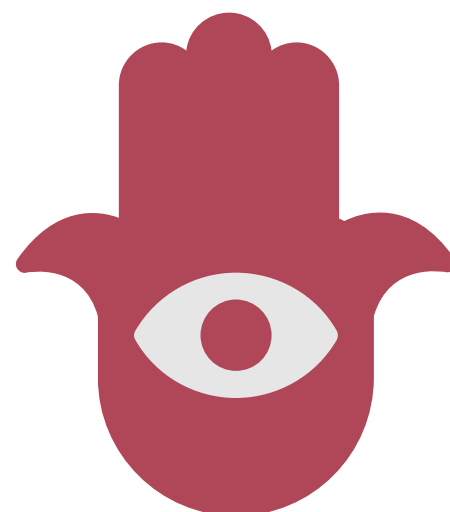
רפלקציה

שיתוף,
איסוף,
המשגה
והערכה

התנסות
אישית,
בזוגות,
בקבוצות

הקנייה של
תוכן/
מיומנות

פתיחה
מקרבת

זכא ליצור יל זכאור אופני זלידה לזאזליז, הזאזליז הזיזזזזז:

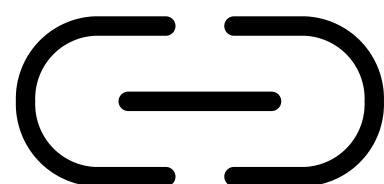
פזיזז וזגירז של הזיזזז, הזניזז מול זרגול, זרוג
הזוכן, רמות זיוז, הזלם וחלקיו, כל הזיזז כל
הזמן, מענה לסגנונות למיזז, ארגון סביבת הלמיזז,
משוז והערכז.

אתגרון ליעור ליטבי נרליס לזולס רכיביס:

מיפוי הקהל שלי
וזיהוי הצרכים שלו
[מה נדרש ל 100%,
מה נדרש ל 25%
ומה נדרש ל 5%]

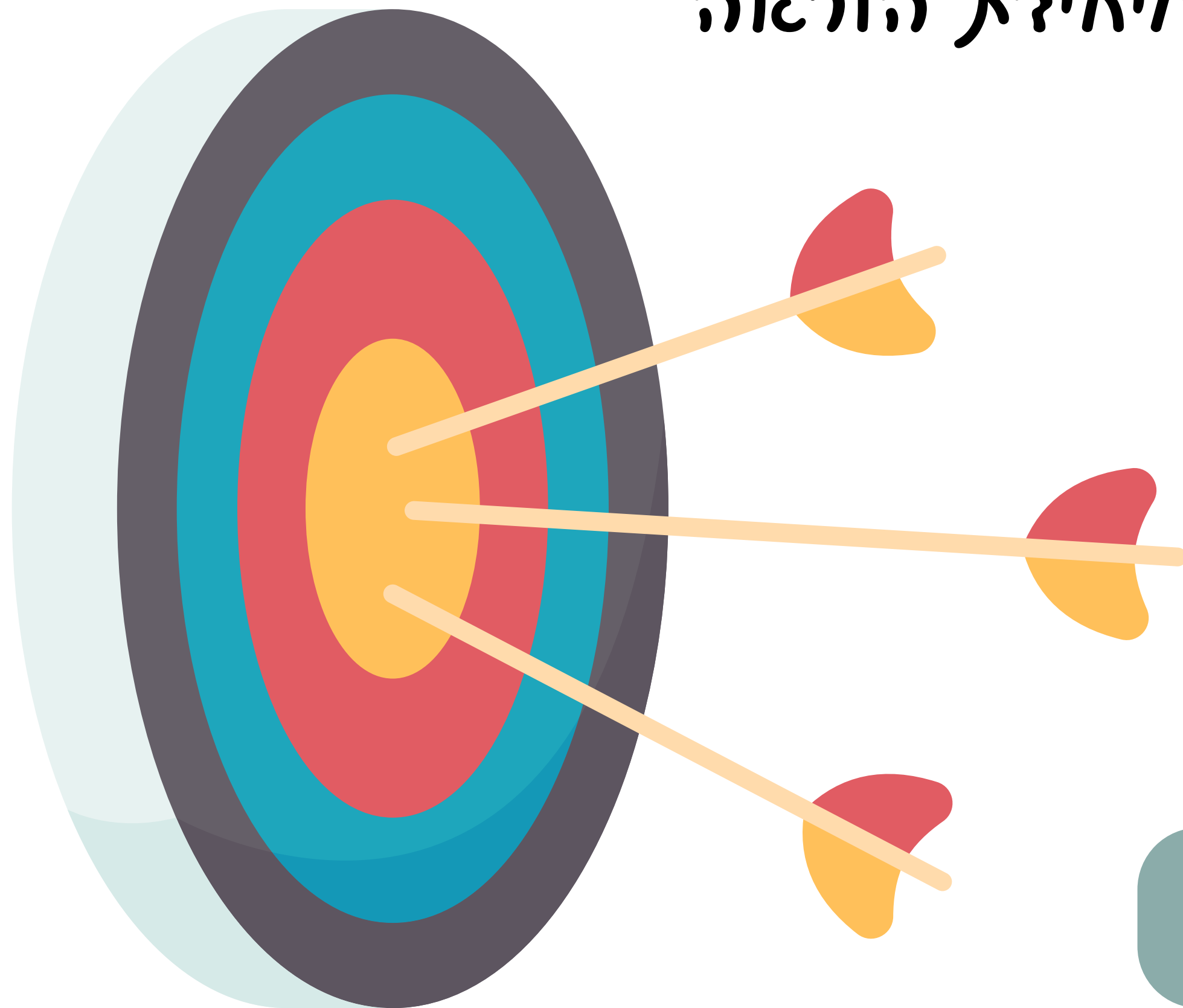
בחירת מיומנויות
ופרקטיקות
רלוונטיות ותכנון
תוך התייחסות למבנה
השיעור, לטווח הקשב
ולזמן

הגדרת
מטרות השיעור
ידע
מיומנויות
SEL

השיעור המיטבי - ד"ר שני קחטה

יכנון שיפור/יחידת הוראה

לכל שיעור יש
להגדיר מטרה

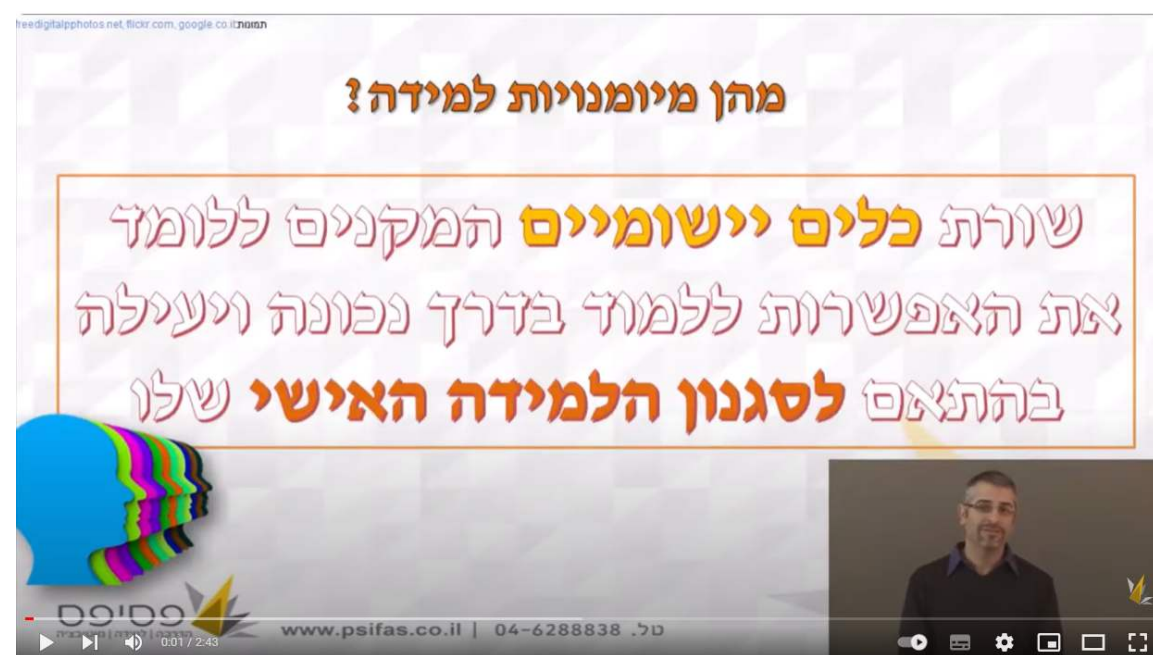
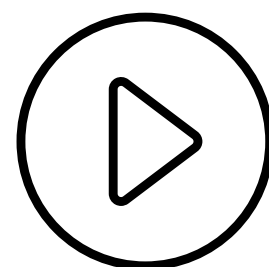
איך מגדירים מטרה?
הדרכה של מכללת אורנים

תכנון שיצור/יחידת הוראה

לכל שיעור יש להגדיר מיומנויות

לפירוט המיומנויות בפורטל עובדי ההוראה

לקט קישורים להקניית מיומנויות

תכנון שיעור/יחידת הוראה

בכל שיעור יש לעשות שימוש בפרקטיקות מתוך 9 הקטגוריות

פרקטיקות - פורטל עובדי הוראה

פירוט הפרקטיקות בעמוד אחד

תכנון שיעור/יחידת הוראה

מטרת השיעור?

לימודי חברתי רגשי

תוכן	פרקטיקה			נימוק	חלוקת זמן
	הצייר	הפעולה	המיומנות		
פתיחה					
הקניה					
תרגול					
שיתוף והערכה					
רפלקציה וסיכום					

התאחדות

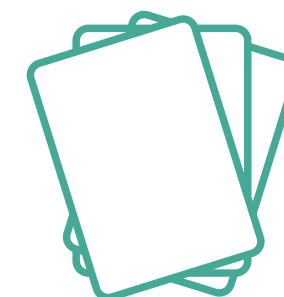
מה הייתי
עושה אחרת
בפעם
הבאה?

האם תכנון הזמן שלי נכון?

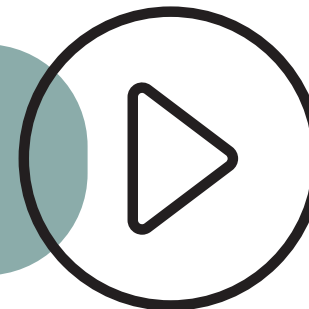
האם המיומנויות רלוונטיות למטרות השיעור?

משחק שיח לזיהוי פרקטיקת הערכה מתאימה

להרחבה - חשיבות התכנון, שמעון פרס

צפייה בסרטון - חיוך של מונה ליזה

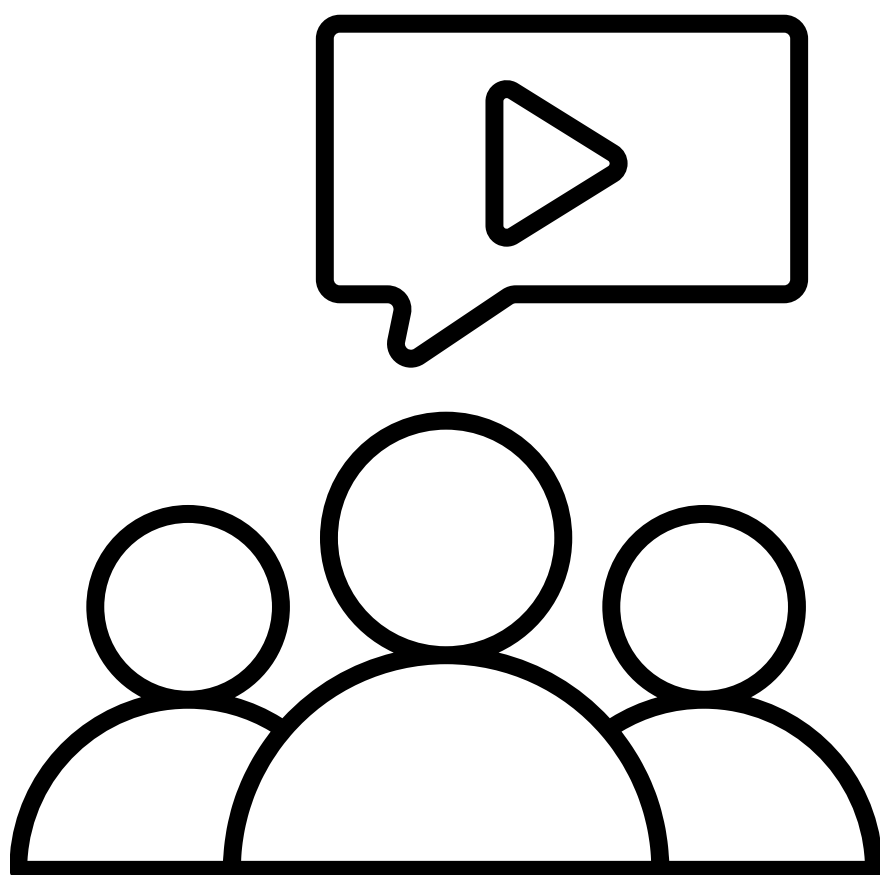
התבוננו בסרטון ולפניכם וכתבו:

כיצד השפיע התכנון על איכות ההוראה?

מהן הפרקטיקות שבאו בו לידי ביטוי?

כיצד מודל השיעור המיטבי בא בו לידי ביטוי?

מה הייתם עושים אחרת?

בצוותי המקצוע

המשימה:

בנו את שלד תכנון השיעור המותאם לתחום הדעת שלכם.

בשלד יש ל:

ייחודיות תחום הדעת;

אופי הלומדים וצרכיהם;

ייחודיות בית ספרית

הצוותים ישתפו בתכנון שבנו וינתן זמן ללמידת עמיתים ולדיוק התוצר
הבית ספרי לפני יציאה לעבודה

שאלות ומחשבות לסיכום והרהור:

מה תהיה חלוקת
הזמנים של
השיעור?

כיצד נבחר
ונגדיר את
מטרות השיעור?

כיצד נמפה את
הלומדים ואת
צרכיהם?

באיזה שלב
בשיעור ובאיזו
מתודה נשלב
את הפרקטיקה?

כיצד
נבחר את
הפרקטיקה במתאימה?
[בחירה פרסונלית? מענה
לצרכי הקהל? ייחודיות
בית ספרית? ייחודיות
תחום הדעת? וכדומה]

זמנה

כיצד יראה דף הצפייה שלך בשיעורים
המבוססים על פרקטיקות?
על יש יש לשים דגש?

המלצות למנהל לקידום פרקטיקות הוראה

פירק 4: לסיום...

הטמעה יעילה לפרקטיקת גוביז אצווה באיכות ההוראה, אצווה בהיילגי התלמידים וברווחתם וגוביז אשיפור לערכת החינוך

הטמעה מיטבית כוללת:

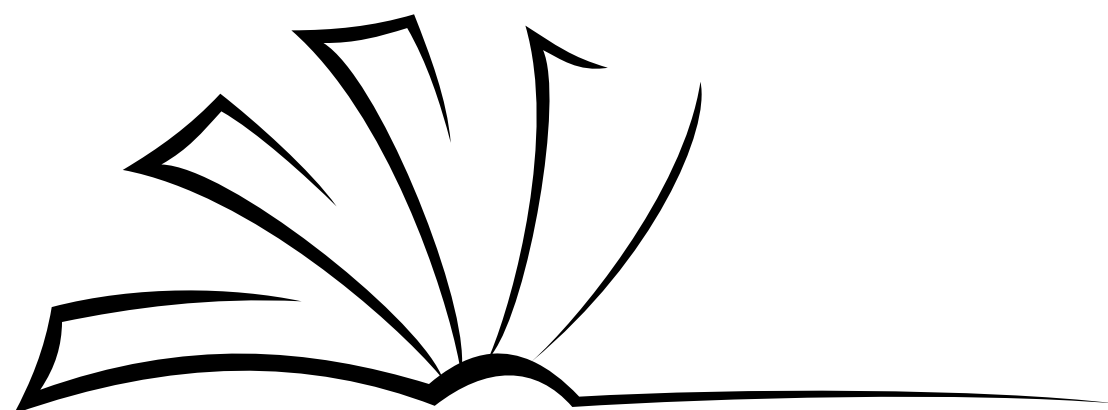
טיפוח
תחושת
מסוגלות

יישום
אפקטיבי תוך
למידה
מהצלחות
ומכישלונות

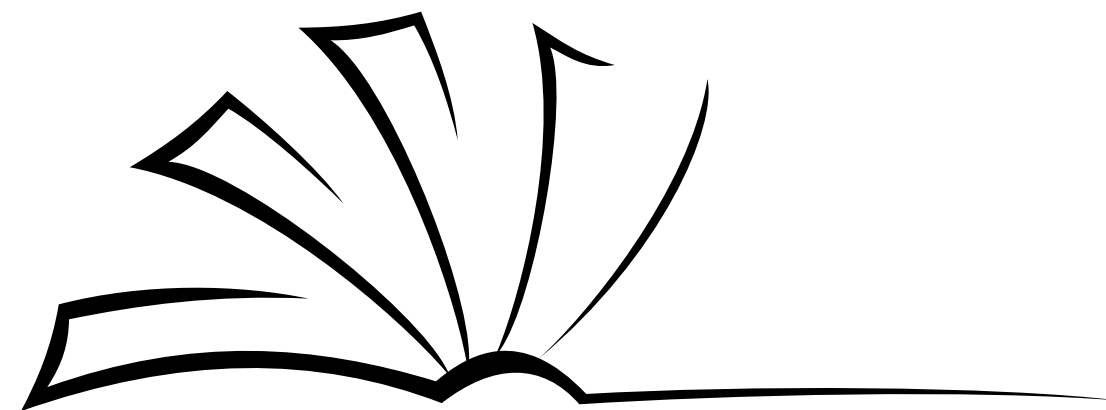
ביסוס
עמדות
ותפיסות

שלושה רכיבים המבנים את זהותו המקצועית של המורה בכיתה

להרחבה

מורים אלופים - דאג למוב

למידה רבת עוצמה - רון ברנדט

מה ששזי - שזי

סיכום רפאקטיו

מי/מה יוכלו
לסייע לי להביא
את
הפרקטיקות
במיטבן?

שאלות שנותרו
לי פתוחות?

משהו חדש
שאוכל ליישם
כבר מחר
בבוקר?

משהו חדש
שלמדתי על
עצמי?

למה עוד אני זקוק/ה כדי להצליח?

רשימה ביבליוגרפית

רשימה ביבליוגרפית להרחבה:

פרופ' מנוחה בירנבוים, הערכה לשם למידה, אבני ראשה.

קובי גוטרמן, כל הכיתה כל הזמן, הד החינוך 82, 2008

פרקטיקות להוראה איכותית, משרד החינוך.

שיקולים בתכנון ההוראה, משרד החינוך.

נתיבים להוראה משמעותית, מניפת מודלים יישומיים להוראה משמעותית, המנהל הפדגוגי, שנה"ל תשע"ה,

שרה אליהו, כיתה חדשה – בניית הרגלים, בין הצילצולים

עשרים עקרונות מפתח מתחום הפסיכולוגיה להוראה ולמידה מגיל הגן ועד כיתה יב' הקואליציה לפסיכולוגיה

בבתי הספר ובחינוך

חמש אסטרטגיות מפתח להערכה מעצבת מקדמת

משוב שוטף מקדם למידה טובה, חיים בחינוך.

אני מאמין בשיחה אישית, עמ' 29-24, משרד החינוך.

אין יוצרים קשר אישי עם התלמידים? בין הצלצולים

קישור למאמר המהווה בסיס לפרקטיקות:

מה הקשר בין
הוראה
איכותית/
שיעור טוב לבין
פרקטיקות?

מהי המציאות
המורכבת בה
אנחנו
פועלים?

מהם האתגרים
העומדים בפנינו
במבחינה גלובלית
ומבחינה מקומית
ומדוע השימוש
בפרקטיקות עשוי
להיות חלק
מהפתרון?

איך מתכננים
מראש את
ההוראה
ויישומה?

למה
פרקטיקות?
למה עכשיו?
במה זה שונה
מקודם?

מהם הצרכים
הייחודיים לעת
הזו ובכלל?
[תפקודי לומד
100%, 25%,
5%]

איך בוחרים את
הפרקטיקות
המתאימות?

איך מוודאים כי
השימוש
בפרקטיקות
מעניק מענה
הטרוגני מיטבי?

אשנה
אהיוג • אשהוג • אהוביז
משרד החינוך - מחוז מרכז

פסג'ה לוד
מרכז להשכלה גבוהה
למנהל חינוך

כיצד נבחר
ונגדיר את
מטרות השיעור?

כיצד נמפה את
הלומדים ואת
צרכיהם?

אילו פרקטיקות
משמשות אותי
בשיעור המקצועי?
בשיעורי חינוך?
במענה קבוצתי או
פרטני? מה מאפיין
אותן?

מהן פרקטיקות
להוראה
איכותית? באיזה
אופן הן יוצרות
את "השיעור
הטוב"?

מה תהיה
חלוקת הזמנים
בשיעור?

באיזה שלב
בשיעור ובאיזו
מתודה נשלב
את
הפרקטיקה?

כיצד
נבחר את
הפרקטיקה
במתאימה? (בחירה
פרסונלית? מענה
לצרכי הקהל? ייחודיות
בית ספרית? ייחודיות
תחום הדעת? וכדומה)

מהו ההבדל
שבין פרקטיקות
למיומנויות? מה
הקשר ביניהן?

באילו פרקטיקות אני
נוהגת להשתמש?
באיזה אופן? מתי? אילו
פרקטיקות אני פחות
מכירה ונחוצות לי
ואוכל ללמוד אותן כדי
לטייב את השיעורים
שלי ולהגיע ליותר
תלמידים?